

Glas ljudstva

Prvi odzivi strank

Povzetek

- Zaveze je oddalo 10 strank.
- Dva vprašalnika nista 100% skladna z metodologijo (trenutno še nista vključena v analizo): LMŠ in SAB.
- 8 preostalih strank (DeSUS, Piratska stranka, Levica, LDS, Dobra država, SD, LIDE, Vesna) se je soglasno zaobljubilo 77 zahtevam.
 - Od teh je **12** takih, ki jih bodo izpolnile že v letošnjem letu.
- Parlamentarne stranke ki niso oddale vprašalnika kljub večkratnim klicem:
 - SDS
 - NSi
 - Konkretno
 - SNS
- Vse zahteve, zaveze in komentarji so objavljeni na <https://glas-ljudstva.si/>

Povezave do zavez strank na glas-ljudstva.si

DeSUS - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/5/>

Piratska stranka - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/17/>

Levica - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/8>

LDS - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/21/>

Dobra država - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/22>

SD - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/11/>

LIDE - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/7/>

Vesna - <https://glas-ljudstva.si/zahteve/stranka/16/>

Metodologija

“Samo ja pomeni ja.”

Primer:

ZAŠČITITI JE TREBA PRAVICE BEGUNK IN BEGUNCEV TER MIGRANTK IN MIGRANTOV.

Protiustavna določila Zakona o tujcih in Zakona o mednarodni zaščiti je treba ustrezno spremeniti in nemudoma ustaviti vsa vračanja prosilk in prosilcev za azil na Hrvaško. Zagotoviti je treba neodvisno spremljanje postopkov s tujci s strani nevladnih in mednarodnih organizacij. Nastanjevanje otrok v Center za tujce se mora takoj ustaviti. Treba je zagotoviti humanost azilnih postopkov ter večjo podporo integraciji.

Primer:

ZAŠČITITI JE TREBA
MIG

PRIMERA NEVELJAVNIH ODGOVOROV

Prot
ustre
na H
nevla
mora
podpo

Stranka A: Strinjamo se z rdečim tekstom, ne pa nujno tudi s črnim.

Stranka B: DA, za protiuustavnost, ostalo skladno z ureditvijo v EU. Vzpostaviti je treba zlasti mehanizme za zakonite in varne migracije.

K IN

azil
ni
e

postopkov ter večjo

Samo DA pomeni obljubo.

Ampak NE je za spoznanje koristnejši.

DOSTOJNO DELO IN SOCIALNE PRAVICE

- Skrajševanja delovnega časa niso obljubile DeSUS, Dobra država.
- Univerzalni temeljni dohodek obljublajo DeSUS, Vesna, PS in LDS.
 - Levica pravi, da ne more enoznačno obljubiti, ker se hudič skriva v detajlih, LIDE bi UTD uvedel samo, če se ukine vse ostale socialne transferje. SD verjame v druge redistributivne mehanizme socialne države. Dobra država pravi, da mora biti uvedba UTD “stvar strokovne razprave”.
- Dviga minimalne plače in socialne pomoči ne obljublajo DeSUS, LIDE (samo ob dogovoru s socialnimi partnerji), Dobra država.

GLOBALNA PRAVIČNOST

- Zahtevo, da naj EU finančno sankcionira članice, ki ne spoštujejo vladavine prava podpirajo vse stranke razen DD, ki pravi, da je najprej “potrebno definirati, kaj natančno je vladavina prava, ki se ne spoštuje tudi v mnogih "starih" članicah EU.”
- Omejitev investicij v vojaško opremo obljublja 5 strank.
 - **LIDE:** “NE: Državljeni so se na referendumu odločili za vstop v NATO. Slovenska vojska je majhna vojska, a mora biti opremljena. V stranki Lide podpiramo politiko miru.”
 - **Piratska stranka:** “NE: Pirati podpiramo izstop iz NATA samo ob pogoju, da se pridružimo drugi obliki kolektivne obrambe, ki bo zajemala države EU. Prepuščanje vojaških odločitev samo naši nacionalni politiki je riskantno, mednarodne organizacije so vsaj zagotovilo smiselnih standardov. Zunanja politika je lahko legitimna le če jo podpirata Državni zbor in ljudstvo.”
 - **Dobra država:** “NE: Odgovor DA/NE je zavajajoč. Določene investicije v vojaško opremo, v vojsko so žal zaradi mednarodnih razmer nujne. Sploh, če so uporabne za mirnodobne zadeve, reševanje, pomoč pri naravnih katastrofah ipd...”
- **VELIKA VEČINA SE STRINJA S TAKOJŠNJO ODSTRANITVIJO ŽICE NA MEJI**
(razen Dobre države)

PRAVIČNI PODNEBNI PREHOD IN ZAŠČITA NARAVE

- 9 od 15 zahtev so podprle in njihovo izpolnitev obljublajo vse stranke.
- Največ oporekanja je zahtevi po strokovni imuniteti javnih uslužbenk in uslužbencev s področja naravovarstva in okolja.
 - **SD:** “NE: Vsi moramo biti odgovorni za svoja ravnanja. Ker gre za visoko stopnjo profesionalnosti teh javnih uslužbenk in uslužbencev, morajo tudi one/-i biti podvržene/-i odgovornosti za svoje odločitve in delo v skladu z najvišjimi strokovnimi in etičnimi standardi.”
 - **Dobra država:** “NE: Najprej je potrebno zagotoviti strokovnost javnih uslužbenk in uslužbencev, ki morajo odgovarjati za svoja dejanja.”

RAZVOJ IZOBRAŽEVANJA IN ZNANOSTI

- Brezplačne vrtce obljublja 7 strank.
 - **LIDE:** “NE: Vsem otrokom se mora zagotoviti predšolsko vzgojo in mesto v javnih vrtcih. Obljubiti brezplačne vrtce je nerealno.”
- Preostala dva NE-ja prihajata od Levice:
 - Izobraževalni sistem naj vključuje učenje o človekovih pravicah in trajnostnem razvoju ter prenovljen učni načrt državljanske vzgoje.
 - **Levica:** “NE: Sicer se s duhom zahteve strinjamo, a posegi v učne načrte osnovnih in srednjih šol v roku enega leta, še posebno s strani politične oblasti, bi bili nestrokovni in izven predvidenih postopkov, s katerimi se zagotavlja od politike neodvisno in strokovno vodeno javno šolstvo. [...]”
 - Sprejeti je treba zakon o univerzi, ki bo varoval njihovo avtonomijo.
 - **Levica:** “NE: Zahteva ni dovolj določno artikulirana, da bi se lahko do nje pozitivno opredelili. [...]”
- Vse stranke obljublajo več in višje državne štipendije ter izboljšanje položaja mladih raziskovalcev.

SVOBODA MEDIJEV IN KULTURE

- 10 od 16 zahtevam so pritrdile in njihovo izpolnitev obljubile vse stranke.
- Negativne odgovore so prispevali:
 - Levica (prepoved lastništva medijev političnim strankam)
 - Piratska stranka (sankcioniranje sovražnega govora v medijih in javnem komuniciranju)
 - Dobra država (prepoved lastništva medijev političnim strankam, povečanje količine sredstev za financiranje nevladnih organizacij s področja kulture, zaščita avtonomnih prostorov, revizija programskih in projektnih razpisov MZK - DD predlagajo revizijo zadnjih 10 let)
 - DeSUS (povečati obseg štipendiranja v kulturi - DeSUS pogojuje to s finančno podporo drugim družbenim področjem).

TRAJNOSTNO GOSPODARSTVO IN JAVNE STORITVE

- Ogromno nestrinjanja (izpolnitev samo 5 od 12 zahtev obljubile vse stranke).
- Največ nestrinjanja z zahtevo o vzpostavitvi javnega sveta za nadzor proračunske politike.
- Na drugem mestu po nestrinjanju privatizacija in razprodaja družbenega premoženja.
- Tretje mesto glede na nestrinjanje si delijo zahteve:
 - Slovenija mora izstopiti iz pogodbe o energetske listini
 - Javne finance je treba uravnotežiti brez varčevalnih ukrepov
 - Potrebna je celostna in postopna davčna reforma za pravično porazdelitev bogastva

VEČ DEMOKRACIJE IN REFORMA POLITIČNEGA SISTEMA

- Omejitev poslanskih, ministrskih in županskih funkcij na dva mandata obljublja DeSUS, Piratska stranka, LDS, Dobra država.
- Pogoju nekaznovasti oporeka Piratska stranka
 - “NE: [...] Pogoja ne podpiramo saj kljub temu, da po eni strani v nekem moralno-idealističnem smislu poskuša doprinesiti k boljši kulturi demokracije v državi, na drugi strani odpira veliko luknjo, ki lahko dokaj enostavno pokoplje demokracijo kot jo poznamo.”
- Vse stranke obljublja možnost odpoklica županje ali župana, samo 5 jih obljublja možnost odpoklica parlamenta.

VLADAVINA PRAVA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

- Enak dostop do oploditve z biomedicinsko pomočjo in posvojitvev za samske osebe ter osebe v istospolnih partnerskih zvezah zavračata DeSUS in DD.
 - **DeSUS:** “NE: otrok potrebuje jin in jang”
 - **Dobra država:** “NE: Odgovor DA/NE ne omogoča opredelitve in strokovne razprave.”
- Odvzem nepojasnjene premoženja političarkam in politikom ter javnim uradnicam in uradnikom ne obljubljata dve stranki:
 - **Vesna:** “NE: Ne samo politikom in javnim uslužbencem! Premoženje, katerega izvor ne morejo pojasniti, je potrebno, ob strogem upoštevanju zakonodaje, odvzeti vsem, ki se izogibajo placilu davkov, so vpleteni v kriminalna in koruptivna dejanja itn. [...]”
 - **Dobra država:** “NE: Vprašanje je zavajajoče in nepopolno, tudi neustavno. Enako mora veljati za lastnike medijev in glavne urednike medijev.”

VSEM DOSTOPNA STANOVANJA

- Stanovanje kot ustavno zagotovljeno pravico obljublja 5 strank.
 - **LIDE:** “NE: Takšna dikcija je ohlapna in ne pojasni kaj je to "primerno bivališče". Je to bivak, kontejner, stanovanje ali hiša? Dikcija tudi ne pojasni kje bi bila država dolžna zagotoviti dostojne bivanjske pogoje: V Ljubljani, Kopru, po svobodni izbiri upravičenca? [... V]si prebivalci niso samo državljanke in državljani. Država mora s stanovanjsko in socialno politiko omogočati dostopnost stanovanj.”
 - **Vesna:** “NE: [...] menimo, da mora država predpisati obvezne pogoje gradnje in osnovnega bivanjskega standarda in preko tega in drugih mehanizmov zagotoviti dostopnost stanovanj.”
 - **Dobra država:** “NE: Odgovor DA/NE je zavajajoč. Gre za politično, agitatorske zadeve, ki nimajo veze z realnostjo.”
- Stanovanja brezdomnim brez pogojevanja s sodelovanjem v drugih programih socialne pomoči zavračajo LIDE, LMŠ, Dobra država.

VSEM DOSTOPNO JAVNO ZDRAVSTVO

- Ukinitvi dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja nasprotuje samo LIDE.
 - **LIDE:** “NE: Dopolnilno zdravstveno zavarovanje je nujno potrebno preoblikovati, saj ne ustreza več potrebam časa in prostora ter ga v novi obliki narediti bolj solidarnega. V okviru zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju je potrebno na novo urediti celotno financiranje javnega zdravstva, modernizirati ZZZS, da postane aktiven kupec zdravstvenih storitev, posodobiti košarico pravic, da bo v večji meri krila tudi zobozdravstvene storitve, itd.”
- Največ nestrinjanja pri povečanju obsega zdravstvenega zavarovanja in prepovedi “popoldanskega dela” zdravnic in zdravnikov.

ZELENA INFRASTRUKTURA

- Največ nestrinjanja glede moratorija na razvoj nove fosilne, jedrske in potencialno okolju škodljive infrastrukture (večinoma v prid jedrski energiji) ter moratorija na širjenje cestne infrastrukture.
- Vse stranke so obljubile, da bo programska oprema, ki je plačana z javnim denarjem, tudi sicer javna: njena koda bo biti odprta in na voljo za (vsaj nekomercialno) uporabo vsem. Če to ne bo mogoče, bo izvajalec materialne avtorske pravice prenesel na naročnika.
- Sodelovanje javnosti v vseh fazah infrastrukturnih projektov so obljubile vse stranke razen LIDE.
 - “NE: Podpiramo transparentnost in civilni nadzor, kot je to urejeno v primeru projekta 2. tir, nobene potrebe pa ni oz. je celo časovno neizvedljivo, da bi javnosti kot taka sodelovala v vseh fazah še bolj intenzivno, kot ji je to omogočeno danes.”

Kaj obljublajo že letos?

SLOVENIJA SE MORA ZAVEZATI CILJEM PARIŠKEGA PODNEBNEGA SPORAZUMA.

V letu 2022 je treba sprejeti podnebni zakon, ki bo opredelil podnebne cilje Slovenije, skladne s Pariškim podnebnim sporazumom, in zagotovil potrebno institucionalno ureditev za učinkovito izvajanje podnebne politike.

ODPRAVITI JE TREBA VSA ŠKODLJIVA DOLOČILA IN POSLEDICE PROTIKORONSKE ZAKONODAJE.

Potrebna je analiza t. i. PKP-jev in odprava členov, ki niso povezani z reševanjem epidemije ali njenih posledic, ter druge zakonodaje, ki je bila v tem času sprejeta brez vključevanja javnosti, stroke ali po nujnih postopkih in pomeni nazadovanje v varstvu demokratičnih načel, človekovih pravic, varovanja okolja ali drugih svoboščin.

POTREBNE SO TAKOJŠNJE INVESTICIJE V UČINKOVIT IN DOSTOPEN JAVNI POTNIŠKI PROMET.

Zahtevamo zamejitev osebne avtomobilskega prometa z različnimi ukrepi, kjer so ali bi lahko bile na voljo bolj trajnostne možnosti. Zahtevamo takojšnje investicije v zagotavljanje učinkovitega, dostopnega in časovno konkurenčnega javnega potniškega prometa, poleg tega pa tudi spodbujanje multimodalnih potovanj in souporabe vozil. Zahtevamo prenos sredstev, namenjenih širitvi in izgradnji nove cestne infrastrukture, na področje infrastrukture za javni potniški promet ter za izboljšanje storitev na tem področju. Zagotoviti je treba sistemsko podporo kolesarjenju in kolesarski infrastrukturi kot eni od ključnih oblik zelene mobilnosti v prihodnosti.

NEMUDOMA JE TREBA ZAGOTOVITI NEODVISNOST PROGRAMSKEGA IN NADZORNEGA SVETA RTV SLOVENIJA.

O zakonitosti postopka imenovanja članic in članov Programskega in Nadzornega sveta RTV Slovenija, ki je bilo tudi po mnenju zakonodajno-pravne službe državnega zbora izvedeno v nasprotju z veljavno zakonodajo in proti javnemu interesu, naj odločijo pristojni organi. Hkrati je treba takoj zagotoviti, da bo sestava svetov v prihodnje zagotavljala strokovnost in neodvisnost delovanja RTV. Ustaviti se mora vse oblike in poskuse političnega obvladovanja, krčenja in utišanja javnega medija ter posege politike v imenovanje vodilnih organov upravljanja in nadzora. Potrebna je zakonska sprememba strukture in načina imenovanja organov upravljanja in nadzora na RTV Slovenija, ki bo zagotovila dolgoročno neodvisnost javnega medija od političnih strank.

ZLORABE TELEKOMA SLOVENIJE ZA POLITIČNO MOTIVIRANE INVESTICIJE JE TREBA SANKCIONIRATI.

Odpraviti in sankcionirati se mora zloraba Telekoma Slovenije, ki je v večinski državni lasti, za politično motivirane in poslovno zgrešene investicije v medije. Zahtevamo takojšnje preiskave pristojnih institucij glede investiranja in poslovanja Telekoma Slovenije na področju medijev. Preveri naj se ustreznost poslovnih odločitev na tem področju od začetka investiranja do danes. Ugotovi naj se, kdo so odgovorne osebe v Telekomu Slovenije in povezane osebe v političnem prostoru, zoper njih pa naj se zaradi zlorab moči in oškodovanja državnega podjetja sprožijo postopki pred pristojnimi organi. Računsko sodišče naj podrobno razišče, pod kakšnimi pogoji je Telekom Slovenije prodal televizijski program Planet TV sedanjemu madžarskemu lastniku ter pod kakšnimi pogoji je bila sprejeta odločitev o izplačevanju oglaševalskega denarja mimo veljavnih ekonomskih meril.

ŽVIŽGAČI MORAJO BITI ZAKONSKO ZAŠČITENI.

Nemudoma je treba implementirati evropsko Direktivo 2019/1937 za zaščito žvižgačev, jih z novim zakonom sistemsko obvarovati ter zagotoviti varno prijavo sumov nepravilnosti.

OPUSTITI JE TREBA FOSILNA GORIVA.

Najkasneje do leta 2030 moramo v Sloveniji opustiti rabo premoga in si prizadevati za opustitev fosilnega plina do leta 2030, najkasneje pa do 2035. Ta cilj je treba uradno sprejeti do konca leta 2022 in do konca leta 2023 pripraviti načrt čimprejšnjega prehoda k 100 % obnovljivim virom energije. Ta mora biti podkrepjen z obsežnim programom spodbud za energetska samooskrbo iz obnovljivih virov energije za gospodinjstva in industrijo s poudarkom na sončni energiji ter vlaganjem v distribucijsko infrastrukturo in hranilnike energije. Načrt mora temeljiti na načelu “energetska učinkovitost na prvem mestu” ter vsebovati vse tehnično in ekonomsko izvedljive ukrepe za zmanjšanje porabe energije.

POVEČA NAJ SE KOŠARICA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA.

Kritje stroškov s strani javnega zdravstvenega zavarovanja je treba razširiti po vrstah in obsegu storitev (npr. za storitve s področja zobozdravstvenega varstva, psihoterapije in fizioterapije ter za nekatere pripomočke). V novem zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju je treba določiti seznam zdravstvenih pravic, ki jih pokriva javno financiranje.

NUJNE SO ZAKONSKE SPREMEMBE NA PODROČJU OKOLJA IN NARAVE.

Vzpostaviti je treba ustrezne in redne monitoringe stanja okolja in narave (biodiverzitate) na celotnem območju Slovenije, ki se izvajajo neodvisno od interesov investitorjev. Imenovanje oseb, zadolženih za pripravo dokumentacije za presojo vplivov, naj izvede ministrstvo za okolje, in sicer po naključnem sistemu (npr. po principu imenovanja sodnih cenilcev), investitor pa stroške izdelave poravna izvajalcu posredno preko ministrstva, ki za ta namen vodi sklad. Dosledno naj se implementira mednarodno priznan institut presoje vplivov ukrepov oziroma projektov na zdravje, ki jih ocenjuje zdravstvena stroka. Mejne vrednosti izpustov za sežigalnice in sosežigalnice odpadkov naj se izenačijo, saj je razlikovanje v zakonodaji nesprejemljivo z vidika škode, ki jih lahko sosežigalnice povzročajo zdravju ljudi in naravi.

IZOBRAŽEVALNI SISTEM MORA BITI LOČEN OD POLITIKE, CERKVE ALI DRUGIH ZUNANJIH INTERESOV.

Zagotoviti je treba avtonomijo izobraževanja. Sestava šolskih svetov naj se vrne v prejšnje stanje, odločilno mnenje o imenovanju ravnateljic in ravnateljev pa morajo imeti zaposlene in zaposleni.

TAKOJ JE TREBA ODPRAVITI FINANČNE OVIRE ZA TUJE ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTE.

Študentke in študente iz drugih držav regije je treba pritegniti in ne odrivati, in sicer tako, da se zagotovi izboljšano kakovost izobraževanja, internacionalizacijo programov in prepoznavnost v mednarodnem prostoru. V ta namen je treba nemudoma odpraviti vse finančne ovire, ki onemogočajo študij socialno deprivilegiranim študentkam in študentom.

ZVIŠATI JE TREBA POKOJNINE.

Zagotoviti je treba pravične upokojitvene pogoje in dostojne pokojnine, ki bodo omogočale pokritje vseh osnovnih življenjskih stroškov in dostojno starost. Vsem, ki so dela tako voljni kot zmožni, pa je treba omogočiti delo tudi po upokojitvi. Dostojna starostna pokojnina za polno delovno dobo mora biti odmerjena v višini 72 % nadomestitvenega razmerja do plač, minimalna pokojnina pa mora pokrivati osnovne življenjske stroške. V sklopu javnega pokojninskega zavarovanja mora biti določena minimalna pokojnina, ki starejši osebi zagotavlja dostojen življenjski standard.